

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Při postupování vykonatelné pohledávky nezapomínejme na ověření podpisů

Postupní smlouva bude zřejmě nejčastějším právním titulem převodů a přechodů pohledávek. Současná obecná hmotněprávní úprava[1] přitom žádnou formu postupní smlouvy nepředepisuje. V tom se odlišuje od starého občanského zákoníku, který vyžadoval pro postupní smlouvy písemnou formu,[2] a to pod sankcí absolutní neplatnosti.[3] Přesto lze očekávat, že i postupování pohledávek podle NOZ bude z praktických důvodů prováděno v písemné listinné formě.

Přísnější požadavky jsou v každém případě kladeny pro účely vykonávacího (exekučního) řízení procesněprávními předpisy na prokazování těch pohledávek, které byly již před svým postoupením přiznány titulem pro soudní výkon rozhodnutí, resp. titulem exekučním. V těchto případech je nutné v souladu s § 256 odst. 2 OSŘ,[4] resp. § 36 odst. 4 EŘ[5] prokázat postoupení pohledávky „*listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu*“. Judikatura Nejvyššího soudu pak dovodila, že tento požadavek splňuje i listina, která sice nebyla jako taková vydána ani ověřena státním orgánem nebo notářem, pokud byly podpisy na ní alespoň úředně ověřeny.[6] Nedodržení výše uvedených požadavků má pak za následek zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ (resp. ve spojení s § 52 odst. 1 EŘ), byla-li exekuce přes existenci tohoto nedostatku vůbec zahájena. Ačkoliv se přitom výše uvedené může zdát jako samozřejmé, z naší praxe známe několik případů, kdy postupní smlouvy na vykonatelné pohledávky výše uvedené požadavky nesplňovaly, a nižší soudy dokonce návrh na zastavení exekuce v daném případě zamítly. Proto jsme považovali za vhodné osvěžit toto téma tímto článkem.

Požadavek vyhotovení nebo ověření státním orgánem nebo notářem se nevztahuje jen na postupní smlouvu v užším smyslu, ale na všechny listiny, které jsou potřebné k prokázání postoupení pohledávky. Tak například, nejsou-li postupované pohledávky specifikované ve vlastním těle postupní smlouvy, nýbrž je tak učiněno až v její příloze, která není fyzicky spjata s tělem smlouvy, musí výše uvedené požadavky (tedy minimálně úřední ověření podpisů) splňovat i tato příloha. Podobně, je-li účinnost postoupení pohledávky navázána až na úhradu kupní ceny za postoupení, musí splňovat výše uvedené požadavky i důkaz o úhradě této ceny. Důvodem je, že dikce výše citovaných ustanovení § 256 odst. 2 OSŘ a § 36 odst. 4 EŘ nemíří pouze na postupní smlouvy, ale všechny listiny nutné k prokázání převodu pohledávky. Tento výklad potvrzuje i jedno z rozhodnutí Nejvyššího soudu.[7]

V této kvalifikované formě je nutné postupovat pohledávky nejen v případě, kdy vykonávací řízení zahajuje postupník, tedy osoba, které nebyla pohledávka přiznána exekučním titulem, ale i tehdy, kdy k postoupení došlo až v průběhu vykonávacího řízení. Ač pro druhý z uvedených případů tento požadavek ze zákona přímo nevyplývá, dovodila jej judikatura Nejvyššího soudu a spolu s ním i doktrína.[8]

Na okraj lze pak zmínit, že jisté nejasnosti vzbuzuje nedávné usnesení Nejvyššího soudu, které potvrdilo postup soudu nižšího stupně, kterým bylo zastaveno exekuční řízení podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ proto, že postoupení pohledávky nebylo do okamžiku zahájení exekuce dlužníkovi postupitelem notifikováno ani postupníkem prokázáno. Tento závadný stav navíc dle Nejvyššího soudu nelze zhojit v průběhu exekučního řízení, a exekučnímu soudu tak nezbude než exekuční

řízení zastavit.^[9] S ohledem na závěry tohoto usnesení si lze klást otázku, zda postupitelova notifikace pohledávky, resp. prokázání postoupení pohledávky ze strany postupníka, musí být pro účely vykonávacího řízení prokazována stejnou formou jako postupní smlouva samotná a další výše uvedené skutečnosti. V teorii se takový názor již objevil.^[10] V případě, že by se prosadil i v praxi, znamenalo by to pro postupitele i postupníky nejen nezanedbatelné zvýšení transakčních nákladů, ale i těžkosti v případech, kdy by dlužníci postupovaných pohledávek odmítali při notifikaci či prokazování postoupení pohledávky poskytnout nezbytnou součinnost, zejm. připojit svůj podpis na prohlášení o učiněné notifikaci a následného úředního ověření. Podrobná analýza této dílčí otázky však přesahuje možnosti tohoto příspěvku.

Mgr. Bc. Juraj Juhás, Ph.D.

Jan Losenický

GLATZOVA & Co.

GLATZOVA & Co., s.r.o.

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

^[1] Viz § 1879 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v účinném znění (dále jen „NOZ“).

^[2] Viz § 524 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, v účinném znění (dále jen „SOZ“).

^[3] Viz § 40 odst. 1 SOZ a komentář ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník I, II. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 362, marg. č. 2.

^[4] Zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, v účinném znění (dále jen „OSŘ“).

^[5] Zákon č. [120/2001](#) Sb., exekuční řád, v účinném znění (dále jen „EŘ“).

[6] V kontextu EŘ lze odkázat např. na usnesení z 30.9.2004, sp. zn. 20 Cdo 383/2004 či na usnesení z 21.6.2006, sp. zn. 20 Cdo 591/2006.

[7] Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR z 18.7.2017, sp. zn. 20 Cdo 1205/2017, dle něhož výše uvedeným způsobem „musí být prokázány veškeré skutečnosti, které podle hmotného práva zakládají převod nebo přechod pohledávky. Jiný výklad by vedl k popření zásady formalizace předpokladů pro zahájení exekuce (soudního výkonu rozhodnutí), která je výrazem pravidla, že dokazování za účelem zjištění, zda právo přešlo na jiného, se před nařízením výkonu rozhodnutí (před zahájením exekuce) neprovádí (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1512/2007). Jestliže tedy smlouva o postoupení pohledávky obsahovala ujednání o tom, že k účinnosti smlouvy (k postoupení pohledávky) dojde až poté, co bude zaplacená cena za postoupení pohledávky, musel oprávněný způsobem uvedeným v ustanovení § 36 odst. 4 ex. řádu (tedy listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem) prokázat nejen existenci smlouvy o postoupení pohledávky, ale i naplnění odkládací podmínky (zde zaplacení ceny za postoupení pohledávky), na jejímž základě smlouva o postoupení pohledávky měla nabýt účinků.“

[8] Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. února 2018, sp. zn. 20 Cdo 4691/2017: „i během probíhajícího výkonu rozhodnutí (poté, co byl výkon rozhodnutí pravomocně nařízen) soudní praxe počítá s možností, aby namísto oprávněného vstoupila osoba jiná, na níž oprávněný převedl exekvovanou pohledávku, je však třeba, aby byl takový převod práva prokázán listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem“ a dále SVOBODA, K., JÍCHA, L. a kol. Exekuční řád. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 228, marg. č. 36. nebo KUČERA Z., HUBÁČEK J. a kol. Exekuční řád / Komentář. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 235, marg. č. 96.

[9] Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2022, sp. zn. 20 Cdo 1911/2022.

[10] Viz SVOBODA, Karel. Účinky postoupení pohledávky vůči dlužníku a jeho průkaz v exekuci. Právní rozhledy roč. 2022, č. 21. s 751. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)

- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)